

Vergadering van de Ad hoc commissie Omgevingsvisie d.d. 25 juni 2018, zaal 4

Aanwezig:

Voorzitter: mw. dr. A.J. Vlam

Lid van GS: mw.drs. M.W.J. Maasdam

Commissieleden:

mw. E.J. Broere-Kaal (PVV), dhr. ing. L.C. van den Dikkenberg (SGP), mw. A.A. Ens (VVD), mw. J.A. Godschalx-Dekker (VVD), mw. T. Koelewijn-Koelewijn (CDA), mw. drs. E. Kotkamp (GroenLinks), dhr. drs. C.J. van Kranenburg (ChristenUnie), mw. M.G. Noordenbos (SP) en P.D. Overkleeft (D66).

Van ambtelijke zijde aanwezig:

dr. R.J. Poort (adjunctgriffier) en mw. M.J. Strijbos-Vermeulen (verslag)

1. Opening

De voorzitter, mevrouw Vlam, opent de vergadering met een woord van welkom.

Er is voor gekozen om in zaal 4 te vergaderen en niet in de Commissiekamer met de meer statische setting. De aanwezigen zullen op een meer actieve manier aan de slag gaan.

2. Mededelingen

Gedeputeerde Maasdam heeft de volgende mededelingen:

- Bij de routekaart Omgevingswet wordt een kort cyclisch proces gehanteerd. In verband met het uitstel van de Omgevingswet met anderhalf jaar is de routekaart geactualiseerd. Hij is op 15 mei jongstleden door GS vastgesteld. Dit is op de website in te zien. Daarnaast zijn er de ontwikkelingen rond het digitale stelsel van de Omgevingswet. Het IPO overlegt met het ministerie over de gelden die hiervoor beschikbaar zijn.
- De Omgevingswet moet tot een cultuurverandering leiden die snel moet worden opgepakt. In zijn essay 'Omgevingswet als transitieopgave' beschrijft professor Jan Rotmans hoe een experiment kan worden opgezet. In het innovatieprogramma Fysieke leefomgeving experimenteert de provincie al met een andere manier van werken. Voorafgaand aan de avond op 30 mei over Horizon 2050 was er een *diner pensant* met wethouders en bestuurders van waterschappen, waar gesproken werd over wat de Omgevingswet met zich meebrengt. De behoefte aan experimenteren en het delen van ervaringen kwam daar sterk naar voren. GS zullen in september terugkomen op wat de andere werkwijze betekent.

De heer Van Kranenburg vraagt of de cultuurverandering binnen de organisatie zal plaatsvinden. Gedeputeerde Maasdam verwijst naar de verandering in sturingsfilosofie van 'nee, tenzij' naar 'ja, mits'. Het vraagt een andere manier van werken om als één overheid georganiseerd te zijn en het vraagt een andere manier van werken naar buiten toe. Cultuurveranderingen buiten hebben natuurlijk impact op hoe binnen de provincie gewerkt wordt.

Mevrouw Noordenbos vraagt in hoeverre er ruimte is om af te wijken van de PRS en PRV.

Gedeputeerde Maasdam stelt dat dit de uitgangspunten blijven.

Mevrouw Broere informeert of er een herziening van de huidige PRS en PRV komt. Er zit lange tijd tussen, ook zou de Omgevingswet nogmaals uitgesteld kunnen worden.

Gedeputeerde Maasdam benadrukt dat nu wordt gewerkt aan de Omgevingswet. Er komt een koersdocument waarin richtinggevende uitspraken staan. Volgens de huidige planning zullen de nieuwe Staten in 2021 de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening vaststellen. In december 2016 is er een laatste partiële herziening geweest van de PRS en PRV.

Mevrouw Ens sluit zich aan bij mevrouw Broere. Met het oog op het beleidsneutraal zijn zou er een moment van herijking moeten zijn van PRS, PRV en andere bouwstenen zodat deze aansluiten op de Omgevingsvisie.

Volgens gedeputeerde Maasdam hangt het ervan af hoe men tegen 'beleidsneutraal' aankijkt. De ontwikkelingen gaan door. Alles wat nu ontwikkeld wordt, is een bouwsteen voor de Omgevingsvisie. Het is moeilijk om beleidsneutraal te zijn. Bij de discussie naar aanleiding van Horizon 2050 zullen richtinggevend uitgangspunten bepaald moeten worden. Dan kan over de inhoud gediscussieerd worden of juist niet.

Er is overigens een overzicht van wanneer documenten aan herziening toe zijn.

3. Verslag van de vergadering op 9 april 2018

4. Termijnagenda

De heer Poort licht toe dat de op 3 september en 8 oktober 2018 geagendeerde versies van het concept Koersdocument geen complete versies zijn maar deeldocumenten.

Van ambtelijke zijde wordt erop gewezen dat de eerste GS-vergadering na de vakantie op 4 september zal zijn. Het stuk dat op 3 september aan de ad hoc commissie wordt voorgelegd, zal hoogstwaarschijnlijk een ambtelijk concept zijn.

5. Evaluatie vergaderproces Ad hoc commissie

De voorzitter memoreert dat de commissie inmiddels een jaar bestaat. De commissie zou zich richten op alles wat moet gebeuren voor de Omgevingsvisie en zou kijken welke werkvormen daarbij het beste passen. Ook zou de commissie nagaan hoe meer aandacht besteed kan worden aan relevante subonderwerpen en aan het proces.

Deze avond wordt het eigen vergader- en werkproces geëvalueerd. Er zijn verschillende methoden beproefd, de vraag is welke methode bij het vervolgtraject past.

De leden noteren op geeltjes positieve en minder positieve punten en plakken die op de flipover met 'Wat gaat goed' of op het vel met 'Wat kan beter'.

De heer Poort zal een samenvatting maken van de bijdragen.

6. Presentatie Afwegingskader Omgevingsverordening

Mevrouw Van Tol geeft een presentatie aan de hand van sheets. Er is niet voor de 'nietjesvariant' gekozen waarbij alle verordeningen bij elkaar genomen worden, maar er gaat gewerkt worden met een afwegingskader. Om eenduidigheid in regelgeving te krijgen worden de verschillende afwegingen volgens dezelfde principes gemaakt.

Er volgt een uitwisseling over de vraag of en hoe keuzes worden gemaakt. De keuzes hebben impact op alle betrokkenen. Er zou gekozen moeten worden voor de minst belastende interventie. Het idee hierachter is dat gemeenteraden zoveel mogelijk afwegingsruimte wordt geven. De provinciale belangen worden hiermee ook geborgd.

Mevrouw Van Tol besluit de presentatie met het doornemen van een stroomschema aan de hand van de onderwerpen stiltegebieden en aanleg van uitritten. Zo kan men zien waar de keuzes liggen, waar de provincie bijvoorbeeld gebruik wil maken van haar bevoegdheid en op welke manier. De provincie kan bijvoorbeeld instructieregels geven aan gemeenten en gemeenten hebben dan daarbinnen de ruimte om afwegingen te maken.

Het stroomschema werkt ook nu al, maar het kan zijn dat er straks andere keuzes worden gemaakt. Beleidsneutraal is niet per definitie regelneutraal, op veel terreinen zullen keuzes gemaakt worden. Deze versie van het afwegingskader zit op 75%, men zal moeten komen tot een Utrechts model.

7. Presentatie en statenbrief Horizon Utrecht 2050

Mevrouw Raijmaekers geeft een presentatie aan de hand van sheets. Noord-Holland, Noord-Brabant en Gelderland hebben al een omgevingsvisie. De visies verschillen van opzet en het is misschien goed om ze in te zien.

Horizon Utrecht 2050 vormt de opmaat naar het Koersdocument. Het beeldverslag van zeven minuten dat op 30 mei jongstleden gepresenteerd is, is te zien op de website. De link ervoor is te vinden in de presentatie die men zal ontvangen.

Het participatieproces leverde flinke ambities op voor Utrecht 2050. In Horizon 2050 worden geen keuzes gemaakt, die zal de provincie moeten maken.

Horizon 2050 kan ook gebruikt worden door anderen, zo maken gemeenten in de Lopikerwaard een omgevingsvisie en kijken of Horizon 2050 daarbij als uitgangspunt kan worden genomen.

In de discussie over de presentatie komen de volgende punten naar voren:

- Participatie betekent niet hetzelfde als innovatie. Deelnemers brengen naar voren wat belangrijk wordt gevonden en vervolgens moeten de keuzes worden gemaakt.
- In het participatieproces is niet naar voren gekomen dat men de wens heeft dat de bevolking van de provincie groeit. De groei is echter een gegeven en meegegeven als uitgangssituatie. Dit is eerder naar voren gekomen tijdens de bespreking van het Trendrapport in de commissie. Bij enkele commissieleden bestaat behoefte aan een discussie over de vraag of de provincie de stroom nieuwe burgers wil faciliteren. Het is echter een gegeven dat 150.000 tot 170.000 woningen gebouwd moeten worden. De opgave is nog groter, gezien de huidige woningnood. Met een bouw van 150.000 woningen blijft het niveau van het huidige woningtekort, met een bouw van 175.000 woningen zou het woningtekort nul zijn. Er is rekening gehouden met een niveau dat tegen het hoge scenario aan zit (hierbij wordt Primos gehanteerd). Het lage WLO-scenario is niet realistisch meer, de groei is al groter. In de huidige PRS staat voor 2028 een aantal van 68.000 woningen.
- De stand van de economie is ook een factor die impact heeft.

De commissie komt nog driemaal bijeen, tweemaal ter voorbereiding en eenmaal in het besluitvormingsproces richting december 2018. In het najaar wordt afstemming gezocht met medeoverheden over hoe samen aan de opgave gewerkt kan worden. In het najaar zal er weer een grote bijeenkomst zijn waar men wordt bijgepraat. Ook zal die dienen als inspiratiesessie.

Mevrouw Raijmakers licht toe dat de Staten de keuze hebben om richtinggevende uitspraken en gemaakte keuzes in het Koersdocument te verwerken. Er kan ook voor worden gekozen om keuzes pas in de Omgevingsvisie te verwerken of om dit in het geheel niet te doen. Noord-Holland gaat niet verder dan het opnemen van richtinggevende uitspraken in de omgevingsvisie. Er ligt dan een omgevingsvisie die kan blijven en de programma's en de verordening kunnen worden bijgesteld. Bij het opstellen van de verordening probeert Noord-Holland dat wat er al ligt in elkaar te schuiven. Daarnaast heeft men ook belangstelling voor het afwegingskader dat in Utrecht wordt gemaakt.

- Keuzes in het Koersdocument lijken haaks te staan op het beleidsneutrale aspect. Een herijking van de programma's in 2020 zou dan ook goed zijn. Er kunnen echter niet overal beleidsneutrale keuzes gemaakt worden. Als de Staten aangeven waar de ambities liggen, kunnen de ambtenaren kijken waar het beleidsneutraal kan en waar nieuwe onderdelen nodig zijn in de visie.
- De input van het participatieproces is niet helemaal eerlijk omdat er geen harde keuzes zijn voorgelegd. Iedereen heeft immers wensen als energieneutraal en voldoende woningen.

- Het is de vraag of voor de verkiezingen dergelijke zware keuzes gemaakt moeten worden. De Omgevingsvisie zelf is met het oog hierop al over de verkiezingen heen getild.
- De provincie heeft niet alles niet in de hand, zo zijn de afgelopen dertig jaar veel diensten geprivatiseerd. De provincie kan ergens wat van vinden, maar gaat de provincie er ook over?
- Ook wat op mondiaal niveau gaande is kan consequenties hebben voor de provincie Utrecht.

Het is de vraag hoe realistisch het is om in drie maanden tijd alle keuzes te maken. Gedeputeerde Maasdam wijst erop dat de Staten hebben besloten dat in het Koersdocument richtinggevende uitspraken worden gedaan. Het is aan de nieuwe Staten om daarmee verder te gaan.

- Verschillende commissieleden hebben behoefte aan een inhoudelijk bespreking en benadrukken dat de inhoudelijke discussie niet in de ad hoc commissie moet worden gevoerd. De woordvoerders moeten hier zeker in betrokken worden. Wellicht is het goed om dit in de commissies te agenderen. Er zou een avond voor vrijgemaakt kunnen worden.

De fracties moeten gaan nadenken over de richtinggevende keuzes die gemaakt moeten worden. De vraag is hoe dit ingevuld wordt, met in gedachten de presentatie van het Koersdocument op 10 december 2018.

De voorzitters van de commissies zullen zich buigen over de vraag hoe het proces verder vormgegeven kan worden, hoe de keuzes zo gekanaliseerd kunnen worden dat het Koersdocument in december inhoud heeft. De voorzitters van de ad hoc commissie zullen met een voorstel komen hieromtrent.

Alle Statenleden zullen de presentatie ontvangen.

8. Rondvraag

9. Sluiting

De voorzitter dankt mevrouw Van Tol en mevrouw Raijmaekers voor de presentaties. Zij dankt ieder voor zijn of haar inbreng en sluit de vergadering.

Het was de laatste vergadering onder voorzitterschap van mevrouw Vlam, zij gaat de PS verlaten. De heer Van Kranenburg spreekt namens alle aanwezigen zijn waardering uit en dankt mevrouw Vlam voor haar betrokkenheid en bevologenheid bij het proces rond de Omgevingsvisie.